

АФІЦЫЙНА
ЗАЦВЕРЖАНА НОВАЯ СТРУКТУРА УРАДА
2 стар.

АУТАРЫТЭТНАЕ МЕРКАВАННЕ
ЗБРОЯ МЫТНІКА —
УСМЕШКА І ЗАКОН
2 стар.

МІЖНАРОДНАЯ ПАНАРАМА
3 стар.

ГАСЦЕЎНЯ
ГУРТУ "ЛІЦЬВІНЫ" — 10 ГАДОЎ
4 стар.

ХРЫСЦІЯНСКАЯ СТАРОНКА "ЖЫЦЦЕ І ВЕРА"
5 стар.

НАВІНЫ З АРХІВА
ЗАНАТОЎКІ ДАСЛЕДЧЫКА
Алеся БАРКОЎСКАГА
6 стар.

ЛІТАРАТУРНАЯ СТАРОНКА
Сакрат ЯНОВІЧ. "ЗАПІСЫ ВЕКУ"
7 стар.

СПЕЎНІК
"БЫВАЙ, ЛЕТА!"
6 стар.

НАТАТКІ З ВАНДРОЎКІ
МІРАЖЫ ЕГІПТА
8 стар.

АГУЛЬНАЯ БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА **РАСПАЎСЮДЖВАЕЦЦА Ў 48 КРАІНАХ**

Голас Радзімы

3 кастрычніка 2001 года
Цана 116 рублёў

№ 40 (2754)
E-mail: golas_radzimy@tut.by

Штотыднёвая газета для суайчыннікаў за межамі Беларусі
Выдаецца з 6 красавіка 1955 года

АСПЕКТ ПРАБЛЕМЫ

НА БЕЛАРУСІ Выведзена з ужывання 700 ТОН Азонаразбуральных рэчываў

У верасні сусветная грамад-
скасць адзначала Міжнародны
дзень аховы аэравага слою
Зямлі. Беларусь у ліку іншых
180 краін далучылася да
Манрэальскага пратакола і да
Венскай канвенцыі. Такім чы-
нам наша краіна ўзяла на сябе
адказнасць і шэраг абавяза-
цельстваў у гэтай галіне.

Цяпер на Беларусі рэалізу-
ецца Дзяржаўная праграма па
вываду з ужывання аэрараз-
буральных рэчываў (АРР) і
Міжнародны праект паэтапнага
скарачэння АРР. Апошні фінан-
суецца за кошт сродкаў Гла-
бальнага экалагічнага фонду.
Міжнародны банк рэканструк-
цыі і развіцця станюча ацэню
вынікі працы Беларусі ў гэтым
накірунку. На паэтапнае ска-
рачэнне выкарыстання АРР на-
шай краіне было выдаткавана
7 мільёнаў долараў у якасці
гранта. З дзяржаўнага бюджэ-
ту мэта пайшла прыкладна та-
кая ж сума. Сумесныя ініцыя-
тывы Беларусі і міжнародных
экалагічных інстытутаў дазволілі
вывесці з ужывання на нашай
тэрыторыі каля 700 тон АРР.

Па словах намесніка міністра
прыродных рэсурсаў і аховы
акаляючага асяроддзя **Аляк-
сандра Апацкага**, рэспублікан-
ская праграма, на жаль, была
недастаткова абгрунтавана эка-
намічна. Няма ў свеце краіны,
дзе б поўнасьцю вырашылі
праблему выкарыстання АРР. У
большасці развітых краін не
толькі забаронены ўвоз хло-
рутрымліваючых фрэонаў і
блізкіх да іх па негатывным уз-
дзеянні на аэравае слою рэчываў
(усяго каля 99), але і наогул
іх выкарыстанне. Таму ўтры-
мальнікі шкоднай прадукцыі ім-

кнуцца збыць яе за мяжой. Па-
меры ад такога незаконнага
гандлю могуць параўноўвацца
з кантрабандай наркатыкаў.
Аляксандр Красоўскі, дырэктар
Цэнтра маніторынга аэра-
насферы пры БДУ, сцвярджае,
да прыкладу, што зараз на
тэрыторыі Расійскай Федэрацыі
знаходзяцца сотні тысяч тон
АРР. І ўладальнікі такіх запасаў
вельмі зацікаўлены ў іх збыце
за мяжой. Беларускія праваа-
хоўныя органы валодаюць ін-
фармацыяй, хто з'яўляецца па-
тэнцыйным нелегальным пра-
даўцом і спажывцом фрэонаў і
інш.

Увогуле на Беларусі дазва-
ляецца выкарыстанне АРР, што
выклікана фінансавай немагчы-
масцю ў адначасе замяніць
шкодныя рэчывы на небяспеч-
ныя. Халадзільнае абсталяван-
не ў сельскай гаспадарцы ў
асноўным састарэлае. Сітуа-
цыя ў гандлі змяняецца ў леп-
шы бок хутчэй. Аднак фрэоны
дасюль актыўна выкарыстоўва-
юцца і ў пажаратушэнні. Па
меркаванню спецыялістаў, га-
лоўнае ў выкарыстанні аэра-
наразбуральных рэчываў, да-
біцца, каб фрэоны не трапілі
ў атмасферу. Таму тэхналагі-
чны працэс павінен быць зам-
кнёным. Але такую ўмову
вельмі складана выканаць пры
утылізацыі галонаў для па-
жаратушэння пасля заканчэння
тэрміну іх дзеяння. Аэравым
офісам на Беларусі падрыхта-
ваны праект "Праграма работы
з галонамі, збор, рэцыклінг і
стварэнне банка галонаў". Але
ў дзяржавы няма грошай на яго
рэалізацыю.

Уладзімір Смольнікаў, ды-
рэктар Рэспубліканскага выт-
ворчага аб'яднання "Гандаль-
тэхніка" паведаміў, што сістэма
грамадскага харчавання сана-
торыяў, дамоў адпачынку, за-
водскіх сталовых, дзіцячых са-
доў у большасці мае ўстарэлае
абсталяванне. А гэта каля 50
тысяч халадзільнікаў, 20 тысяч
з якіх павінна быць тэрмінова
заменена. Частку, канешне,
можна рэканструяваць, але гэта
каштуе вельмі дорага — каля
1,5 мільёна долараў ЗША.
Замяніць усё састарэлае аб-
сталяванне адначасова немагчы-
ма. У той жа час у краіну,
згодна з міжнароднымі пагад-
неннямі, фрэоны не ўвоззяцца.

— Закачэньне на 2-й стар. —

АСОБА

Уладзімір СОНІН, вальшчык лесу з Ельскага леспрамгаса, што на Гомельшчыне, лічыцца адным з лепшых у галіне.

Фота Аркадзя **НИКАЛАЕВА**, БелТА.

АДКРЫЦЦЕ СЕЗОНА

У канцэртнай зале **Беларускай Дзяржаўнай філармоніі** адбылося адкрыццё шэсцьдзесят чацвёртага музычнага сезона. На гэтым музычным свяце **Дзяржаўны акадэмічны аркестр Рэспублікі Беларусь** выступаў пад кіраўніцтвам **Аляксандра Анісімава**, які будзе дырыжыраваць увесь цяперашні канцэртны сезон.

Мазстра **Анісімаў** падрыхтаваў з гэтай нагоды творы, якія аб'яднаны класічнай арыентаванасцю. 41-

ВЕЧНЫЯ КАШТОЎНАСЦІ МУЗЫКІ

сімфонія **Моцарта** — яскравы прыклад венскага класіцызму, "Класічная" сімфонія юнага **Пракоф'ева**, а таксама неакласічная сюіта **Равеля** з балета "Дафніс і Хлоя" вытрыманы амаль што ў адным настроі. **Аляксандр Анісімаў** такім чынам нагадаў слухачам пра вечныя каштоўнасці не толькі музыкі і мастацтва, але і жыцця.

Канцэрт "Троіцкія фрэскі" для дзвюх труб, струннага

аркестра і ўдарных **Галіны Гарэлавай** стаў філарманічнай прэм'ерай.

Сярод бліжэйшых творчых планаў **А. Анісімава** — далейшыя выступленні з філарманічным аркестрам. З гэтай мэтай ён рыхтуе разнастайныя ў стылевых адносінах праграмы: ад класікі да музыкі ХХ стагоддзя, а таксама творы беларускіх аўтараў.

Алена БУРАК.

БЕЙСБОЛ

ЧЭМПІЁНЫ — "БРЭСЦКІЯ ЗУБРЫ". Мацнейшай камандай па бейсболу з шасці існуючых на Беларусі сёння лічацца "Брэсцкія зубры". Яны — чэмпіёны краіны ў мінулым годзе, уладальнікі Кубка сёлета. Ігралі ў Кубку канфедэрацыі і Кубку чэмпіёнаў Еўропы, у поўным складзе выступалі за зборную Беларусі сярод юніёраў.

НА ЗДЫМКАХ: лепшы пітчар краіны, студэнт другога курса факультэта фізічнага выхавання **Брэсцкага педагагічнага ўніверсітэта імя А. С. Пушкіна Аляксандр СЛАДЗІНСКІ**; момант матча чэмпіянату Беларусі па бейсболу паміж клубам "Брэсцкія зубры" і мінскай камандай **СДЮШАР № 1**.

БелТА.

УРАДЖАЙ-2001

Завершена ўборка ўраджаю хмелю на землях сумеснага беларуска-германскага прадпрыемства "Бізон" у Маларыцкім раёне Брэсцкай вобласці. За дваццаць дзён тут убрана 22 гектары. Затым з дапамогай спецыяльнага камбайна "Вольф" вымалочваецца зерне. Прасушанае і запакаванае, яно адправіцца да спажывцоў — Брэсцкага і Гродзенскага п'ю-камбінатаў.

НА ЗДЫМКАХ: не першы год апрацоўвае хмель трактарыст Канстанцін АУДЗЯ-ЮК; хмеляводы Аксана ТАЛАКО і Ганна ГЛЕХ на плантацыі.

Фота Рамана КАБЯКА, БелТА.

СПОРТ

СУМО. На чэмпіянаце Еўропы, што праходзіў у галандскім Арнеме, нашы барцы атрымалі дзве ўзнагароды. Вераніка Казлоўская заняла другое месца ў катэгорыі звыш 80 кілаграмаў.

Затое Вячаслаў Пірскі заваяваў залаты медаль.

ФУТБОЛ. ФІФА абвясціла рэйтынг нацыянальных зборных

свету. За месяц, які прайшоў з моманту састаўлення папярэдняй класіфікацыі, зборная Беларусі правяла дзве сустрэчы: з Украінай — 0:2 і Польшчай — 4:1. Яе рэйтынг узрос на 13 балаў, і яна паднялася ў тэблицы на чатыры радкі. Зараз беларусы займаюць 82-е месца з 487 баламі.

Mixail MAZAKOŬ.

АУТАРЫТЭТНАЕ МЕРКАВАННЕ

Вікенціў Макарэвіч аддаў мытнай службе 30 гадоў. З першых дзён яе заснавання ў незалежнай Беларусі прайшоў многія ступені: намеснік, першы намеснік і з сакавіка 1998 года старшыня Дзяржаўнага мытнага камітэта Беларусі. З нагоды 10-годдзя мытных органаў Беларусі Вікенціў МАКАРЭВІЧ даў сваё "развітальнае" інтэрв'ю "Голасу Радзімы". Яго пераемнікам прызначаны Аляксандр Шпілейскі.

— Што стала заканадаўчай асновай айчынай мытні?

— 20 верасня 1991 года Вярхоўны Савет прыняў пастанову №1101—XII "Аб мытнай службе Рэспублікі Беларусь", і з гэтага дня камітэт пачаў сваю самастойную дзейнасць, маючы базу з чатырох мытняў: Мінскай рэгіянальнай, Гродзенскай, Брэсцкай і мытні "Заходні Буг", гэта значыць, тры мытні з чатырох знаходзіліся на заходняй мяжы, а задачы даводзіліся вырашаць у маштабах усёй краіны. Сёння — гэта буйная дзяржаўная структура: у яе складзе Дзяржаўны мытны камітэт і 18 мытняў, якія выконваюць свае функцыі ў 200 пунктах мытнага афармлення. Гэта таксама арганічная, неад'емная частка ўсяго народнагаспадарчага комплексу краіны, якая выконвае адказныя задачы па абароне эканамічнага суверэнітэту і забеспячэнню эканамічнай бяспекі Беларусі. Крытэрыем для ацэнкі эфектыўнасці 10-гадовай працы з'яўляецца ад дзейнасці мытных органаў. Напрыклад, толькі за восем месяцаў гэтага года ў бюджэт паступіла больш за 400 мільярдаў рублёў. Але галоўнае, у выніку ажыццяўлення нашых аперацый за той жа перыяд выяўлена 11 419 рознага кшталту злачынстваў і правапарушэнняў. Ацэначная вартасць тавараў і транспартных сродкаў,

канфіскаваных па справах аб адміністрацыйных правапарушэннях і злачынствах, склала больш за 26,5 мільярда рублёў. Спынены шматлікія спробы незаконнага перамяшчэння тытунёвай і алкагольнай прадукцыі, валюты, каштоўных і каляровых металаў, складанабытавой тэхнікі, мэблі, прадуктаў харчавання і іншых тавараў, якія абкладаюцца мытнымі пошлінамі. Вядзецца сумесная барацьба са страшэнным злом, што насюўваецца на Беларусь, — наркатыкамі і псіхатропнымі рэчывамі. За 8 месяцаў спынена 29 спроб, канфіскавана шмат смяротнага зеляня.

— Гэта, як кажуць, з'явы аномальныя. А з чаго складаюцца нармальныя працоўныя будні?

— Выгаднае геаграфічнае становішча Беларусі вызначыла яе ролю транзітнага калідора паміж Заходняй Еўропай і еўразійскімі дзяржавамі. Станаўленне незалежных дзяржаў СНД, бурнае развіццё гандлю, пашырэнне міжнародных сувязей актывізавала перамяшчэнне праз мытную мяжу тавараў і фізічных асоб на аўтамабільным, чыгуначным і паветраным транспарце. Сёлета са студзеня па жнівень праз нашы пункты прайшло больш за пяць мільянаў транспартных сродкаў усіх відаў і перамяшчана каля 42 тысяч тон грузаў. У ходзе такой дзейнасці расло прафесійнае майстэрства супрацоўнікаў, удасканальвалася сістэма падбору і пад-

АФІЦЫЙНА

ПРЭЗІДЭНТ ЗАЦВЕРДЗІЎ НОВУЮ СТРУКТУРУ ЎРАДА

Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка 24 верасня зацвердзіў новую структуру ўрада і новы Прэзідыум Савета Міністраў.

Згодна з распрацаванай стратэгіяй, колькасць членаў урада з 60 зменшыцца да 38 чалавек. Практычна ў два разы — да 28 — скароціцца колькасць міністэрстваў, прычым плануецца таксама ліквідаваць усе дзяржаўныя камітэты, якія існавалі пры міністэрствах. Замест гэтага будзе створаны шэраг невялікіх камітэтаў пры Савета Міністраў.

Што ж датычыцца Апарату Савета Міністраў, то ён пазбаўляецца ўсіх сваіх уладных паўнамоцтваў і цяпер будзе выконваць толькі няўладныя арга-

нізацыйныя функцыі. Галоўнай жа фігурай ва ўрадзе становіцца міністр.

Такая дэбюракратызацыя дасць магчымасць значна павысіць эфектыўнасць дзейнасці, лічыць Прэзідэнт.

Новы Прэзідыум Савета Міністраў будзе складацца з 11 членаў. Выконваць абавязкі Прэм'ер-міністра будзе Уладзімір Ярмошын. Канчаткова пытанне аб назначэнні новага Прэм'ер-міністра вырашыцца пасля завяршэння фарміравання ўрада. Як падкрэсліў кіраўнік дзяржавы, гэта пытанне ён мае намер абмеркаваць з абедзюма палатамі беларускага парламента.

БелТА.

НАВАСЕЛЛІ

Чатыры новыя дамы пабудаваны для вяскоўцаў капгасам імя Кірава Маларыцкага раёна Брэсцкай вобласці.

НА ЗДЫМКУ: сярод нава-селаў сем'і брыгадзіра паліа-водчай брыгады Уладзіміра КІЯШКІ і заатэхніка Леаніда ЯДЗЕРКІ.

Фота БелТА.

АСПЕКТ ПРАБЛЕМЫ

(Пачатак на 1-й стар.).

А запасаў, патрэбных для функцыянавання халадзільнага абсталявання, хо-піць толькі на першы квартал 2002 года. Такім чынам, сцвярджае Уладзімір Смольнік, ёсць падстава непакоіцца, што ўсё халадзільнае абсталяванне, а разам з ім грамадскае харчаванне ў хуткім часе спыніць сваю працу. Толькі рэстараны, як устано-вы фінансава больш моцныя, змогуць своечасова абнавіць абсталяванне і пазбегнуць гэтага. Але яны састаўляюць усяго 10 працэнтаў ад агульнай колькасці. Відавочна неабходнасць прымаць захады, каб змяніць сітуацыю.

Тым не менш за апошні час выкарыстанне АРР у нашай краіне зменшылася ў чатыры

НА БЕЛАРУСІ ВЫВЕДЗЕНА З УЖЫВАННЯ 700 ТОН АЗОНАРАЗБУРАЛЬНЫХ РЭЧЫВАЎ

разы, пашырылася ўжыванне рэчываў, якія маюць азоназ-берагальныя ўласцівасці. Наступны крок — ужыванне азонабяспечных рэчываў. Прадпрыемствы, якія пакуль ужываюць шкодныя фрэоны, плацяць за гэта. Грошы ідуць у фонд аховы прыроды.

У якасці станючага прыкладу вырашэння пытання мадэрнізацыі вытворчасці можна прывесці Мінскі завод халадзільнікаў "Атлант". Дзякуючы выкарыстанню азоназ-берагальных рэчываў і высокаму ўзроўню выканання прац, беларускія халадзільнікі карыстаюцца папулярнасцю не толькі на радзіме,

але і за мяжой. Так 38 працэнтаў рынку бытавых халадзільнікаў Расіі займае менавіта мінскі "Атлант". Трапляюць нашы халадзільнікі і ў Італію, Вялікабрытанію. Зусім нядаўна была заключана дамова з Аўстраліяй на пастаўку туды 250 000 адзінак прадукцыі "Атланта". Аляксандр Апацкі сцвярджае: калі б своечасова не былі прыняты захады па мадэрнізацыі вытворчасці прадпрыемства, наўрад ці сёння можна было б разлічваць на такія дасягненні ў гэтай галіне.

Алена СПАСЮК. Фота Яўгена КАЗЮЛІ.

ЗБРОЯ МЫТНІКА — УСМЕШКА І ЗАКОН

рыхтоўкі кадраў, стваралася нарматыўная прававая база, ішло тэхнічнае абсталяванне мытных пастоў і пунктаў мытнага афармлення. Адзін з галоўных напрамкаў працы — развіццё інфраструктуры, стан якой аказвае вялікі ўплыў на аб'ёмы знешнегандлёвых патокаў. Зараз ажыццяўляецца будаўніцтва васьмі аўтадарожных пагранічных пунктаў пропуску — "Каменны лог", "Брузгі", "Бераставіца", "Казловічы", "Варшаўскі мост", "Новая Гута", "Новая Рудня" і "Макраны", інфраструктура якіх будзе адпавядаць міжнародным стандартам. У 1999-м і 2000-м гадах у пунктах пропуску "Каменны лог", "Брузгі", "Бераставіца", "Варшаўскі мост" уведзены ў эксплуатацыю будынкі і збудаваны для ажыццяўлення кантролю і афармлення аўтатранспарту, палепшаны ўмовы інжынернага забеспячэння і эксплуатацыі пунктаў пропуску.

— Там, дзе перамяшчаюцца вялікія каштоўнасці, заўсёды ёсць верагоднасць таго, што частка іх "прылігне" да не вельмі чыстых рук...

— Такая верагоднасць ёсць, але мы змагаемся з гэтай з'явай літаральна з першых гадзін існавання нашай структуры. На жаль, штогод па распрацоўках нашых уласных органаў бяспекі заводзіцца 32—34 крымінальныя справы на работнікаў мытні, нячыстых на руку. Змяненню сітуацыі можа садзейнічаць увядзенне так званага бескантактнага метада мытнага афармлення грузаў, калі экспарцёр або імпарцёр не будзе

абыходзіць дзесятак акенцаў з дзесяткамі папер, а здасць адзіны дакумент у адно акно, фактычна не кантактуючы з супрацоўнікамі мытні. Гэта з'явіцца да мінімуму спакусу "аблегчыць" праходжанне груза. Таксама важным накірункам працы з асабовым саставам мы лічым выхаванне ў супрацоўнікаў мытні пачуцця павяда тах, хто персякае мяжу. Мытна — "шыльда" краіны, і ад таго, як тут сустрэнуць і абслужаць, залежыць далейшы настрой таго, хто ўязджае ў краіну. Таму ўсмішка, уважлівыя адносіны — адзін з найбольш важных інструментаў работнікаў мытнай службы.

Але мы таксама і кантралюючая арганізацыя — стайм на варце выканання законаў. А яны аднолькавыя як для грамадзян Беларусі, так і для прыезджых, і ніякія паслабленні ні для каго немагчымыя.

— Як геапалітычнае становішча Беларусі адбіваецца на міжнароднай дзейнасці Мытнага камітэта?

— У мэтах удасканалення дагаворна-прававой базы ўзаемадзеяння з мытнымі службамі іншых краін, павышэння эфектыўнасці вырашэння задач у сферы мытнага рэгулявання, выканання міжнародных абавязанняў мытных органаў Беларусі ўдзельнічаюць у працы галіновыя органы кіравання інтэграцыяй у рамках СНД. Сусветнай мытнай арганізацыі, у рэалізацыі праграмы ТАСІС і праектаў МАГАТЭ, арганізуюць супрацоўніцтва на двухбаковай аснове. Актыўная праца наша-

га камітэта па ўкараненню ў дзейнасць мытных органаў перадавых міжнародных стандартаў дазволіла за апошнія гады выканаць мерапрыемствы па далучэнню Беларусі да Мытнай канвенцыі аб карніце АТА для часовага ўвозу, Канвенцыі аб часовым увозе, Міжнароднай канвенцыі аб узаемнай адміністрацыйнай дапамозе ў папярэджванні, расследаванні і спыненні мытных правапарушэнняў, Канвенцыі аб гарманізаванай сістэме апісання і кадзіравання тавараў.

За мінулыя гады ўступілі ў сілу пагадненні аб супрацоўніцтве ў барацьбе з парушэннямі мытнага заканадаўства з Літвой, Латвіяй, Славакіяй, Польшчай, Шматбаковае пагадненне ў рамках СНД. А далейшым развіццём інтэграцыйных працэсаў стала падпісанне ў Брэсце ў 1996 годзе расшэражанага прэзідэнтаў Беларусі і Расіі аб утварэнні Мытнага камітэта дзвюх дзяржаў для ажыццяўлення адзінай мытнай палітыкі.

Канешне, усе мытныя структуры Беларусі — жывы арганізм, які працягвае развівацца і ўдасканальвацца. Мы пастаянна вядзем працу па аптымізацыі нашай інфраструктуры, па максімальнай уніфікацыі мытнага заканадаўства, што, у сваю чаргу, дасць магчымасць працаваць і больш якасна, і больш хутка. Акрамя таго, пастаянна ажыццяўляецца падрыхтоўка і перападрыхтоўка кад-раў і кіраўніцтва Дзяржаўнага мытнага камітэта Рэспублікі Беларусі.

Юрый ВАЛОШЫН.

МІЖНАРОДНАЯ ПАНАРАМА

МІЖНАРОДНАЯ ПАНАРАМА

МІЖНАРОДНАЯ ПАНАРАМА

ЗАЯВА

Міністэрства замежных спраў Беларусі выступіла з заявай з нагоды бесчалавечных актаў тэрору ў Нью-Йорку і Вашынгтоне 11 верасня 2001 года. У ёй, у прыватнасці, гаворыцца: урад Рэспублікі Беларусь заяўляе аб сваёй цвёрдай падтрымцы ўзгодненых намаганняў міжнароднага супольніцтва па барацьбе з тэрарызмам і па выкараненню актаў тэрарызму.

Рэспубліка Беларусь зыходзіць з таго, што эфектыўная барацьба з адной з най-

больш небяспечных пагроз чалавечай цывілізацыі ў XXI стагоддзі магчыма толькі пры ўмове аб'яднання палітычнай волі і рэсурсаў дзяржаў свету. Кожная краіна, незалежна ад ступені сваёй развіццёнасці, эканамічнага і ваеннага патэнцыялу, культурных і рэлігійных асаблівасцей, можа ўнесці важны ўклад у дасягненне агульнай перамогі сусветнага супольніцтва над тэрарызмам.

Як адна з краін, якая ў найбольшай ступені пацярпела ад жахаў і страт апошняй

сусветнай вайны, Рэспубліка Беларусь падтрымлівае думку многіх краін свету аб недапушчальнасці перанясення вайны і адказнасці некаторых асоб і груп людзей на цэлыя народы і дзяржавы. Узважаны і стрыманы падыход да выкарыстання ваеннай сілы будзе сведчаннем усведамлення дзяржавамі, якія маюць намер весці рашучую барацьбу з тэрарызмам, сваёй адказнасці за захаванне глабальнага міру і стабільнасці, за прадухіленне новай сусветнай вайны.

ААН

56-я СЕСІЯ
ГЕНЕРАЛЬНАЙ
АСАМБЛЕІ

У Нью-Йорку пачала сваю працу чарговая, 56-я сесія Генеральнай Асамблеі Арганізацыі Аб'яднаных Нацый. Удзел Рэспублікі Беларусь у згаданым форуме традыцыйна з'яўляецца адной з галоўных знешнепалітычных падзей года. У рабоце 56-й сесіі Генеральнай Асамблеі ААН прымае ўдзел беларуская дэлегацыя на чале з міністрам замежных спраў Беларусі Міхаілам ХВАСТОВЫМ.

У планах кіраўніка дэлегацыі ўдзел у пасяджэнні Савета міністраў замежных спраў Руху недалучэння (РН) і выступленне з прамовай, прысвечанай пытанням узмацнення ролі РН у органах ААН, спынення і ўрэгулявання ўзброеных канфліктаў у розных рэгіёнах свету, сумеснай барацьбы з пагрозай міжнароднага тэрарызму, аховы навакольнага асяроддзя і іншым актуальным пытанням.

Важна адзначыць, што ў вынікавай Дэкларацыі СМЗС РН, пасля прадстаўлення адпаведнай прапановы Рэспублікі Беларусь, будзе ўключаны спецыяльны параграф, прысвечаны чарнобыльскай праблематыцы. У кантэксце 15-годдзя з дня трагічнай аварыі, краіны-ўдзельніцы РН аднадушна падтрымалі тэзіс аб неабходнасці мабілізацыі намаганняў ААН і сусветнай супольнасці для вывучэння, змякчэння і ліквідацыі вынікаў буйнейшай тэхнагеннай катастрофы XX стагоддзя. Гэта дае неабходныя высновы для падтрымкі 114 дзяржавам-членамі Руху адпаведнага праекта рэзалюцыі Генеральнай Асамблеі ААН, якую плануецца прыняць па згаданым пытанні. Чарнобыльская праблема тыка ўпершыню атрымлівае поўнамаштабнае адлюстраванне ў дакументах Руху недалучэння напярэдадні Саміта гэтага форуму, правядзенне якога намечана на красавік 2002 года ў Бангладэш.

Неабходна адзначыць, што ад кіраўнікоў больш 50 дэлегацый пададзены заяўкі на выступленні ў агульнапалітычнай дыскусіі.

УЗНАГАРОДЫ

НАЦЫЯНАЛЬНАЯ
ПРЭМІЯ ІТАЛІІ —
БЕЛАРУСКАМУ ПАЭТУ

У Фларэнтыіскім палацы Рыма адбылася цырымонія ўручэння Нацыянальнай прэміі Італіі беларускаму паэту Уладзіміру Скарыйкіну за пераклад на беларускую мову шэдэўра сусветнай літаратуры — «Боскай камедыі» Дантэ Аліг'еры.

У ходзе цырымоніі ўручэння генеральны саветнік прэзідэнта культурнага таварыства «Дантэ Аліг'еры» прафесар Італа Борці адзначыў вялікую мужнасць і тытанічную працу паэта, які зрабіў такі складаны пераклад на высокім прафесійным узроўні. У гэты трагічныя дні, калі жудасныя

праявы рэлігійнага фанатызму прывялі да шматлікіх ахвяр сярод нявінных людзей, падкрэсліў І. Борці, асаблівую актуальнасць набываюць заклік Дантэ да «царства міру» і яго ідэя аб незалежнасці палітыкі ад рэлігіі, аб іх прынцыповай несумяшчальнасці і небяспецы іх змешвання.

У сваім выступленні У. Скарыйкін, падзяляючы трывогу італьянскага народа ў сувязі з тэрарыстычнымі актамі ў ЗША і ўзгадваючы пра бацьку, пахаванага ў брацкай магіле на Зялаўскіх вышынях у Германіі, гаварыў пра неабходнасць аб'яднання намаганняў усіх краін у барацьбе з міжнародным тэрарызмам, каб наша планета не аказалася брацкай магілай усяго чалавецтва.

ГАРАЧАЯ ЛІНІЯ

У сувязі з тэрарыстычнымі актамі ў ЗША вызначаны тэлефонныя нумары ў Мінску ў Консульскім упраўленні МЗС — 222-26-62 і Генеральным консульстве Рэспублікі Беларусь у Нью-Йорку — 8-101-212-6825392, па якіх грамадзяне Беларусі могуць звярнуцца з просьбай аб аказанні садзейнічання ў высвятленні месцазнаходжання грамадзян Беларусі, якія маглі быць у час тэрактаў у Вашынгтоне, Нью-Йорку і штаце Пенсільванія.

На гэты момант МЗС мае інфармацыю аб прапаўшай грамадзянцы Рэспублікі Беларусь, якая працавала ў будынку Сусветнага гандлёвага цэнтра.

ПРЭЗЕНТАЦЫЯ

«ЭКАНОМІКА І БІЗНЕС. ДАВЕДНІК ПА БЕЛАРУСІ»

МЗС падрыхтавана і выпушчана ў свет выданне «Эканоміка і бізнес. Даведнік па Беларусі» на англійскай, іспанскай і арабскай мовах. Агульны тыраж выдання — 5 тысяч паасобнікаў. На яго старонках замежны чытач знойдзе звесткі пра дзяржаўную структуру, геаграфічнае становішча, тэрыторыю і насельніцтва нашай краіны, яе гісторыю, культуру, прыроду. Значнае месца ў даведніку займае эканамічная інфармацыя. Апісваецца адукацыйны, навукова-тэхнічны патэнцыял Беларусі, прыводзяцца агульныя характарыстыкі прамысловасці, сельскай гаспадаркі, транспарту і іншых галін эканомікі краіны.

Існуючыя і патэнцыяльныя парт-

нёры Беларусі знойдуць у выданні актуальныя даныя аб рэфармаванні дзяржаўнай маёмасці, развіцці бізнесу, банкаўскай і страхавой сістэмы, інвестыцыйных магчымасцяў нашай краіны, падаткаабкладанні і свабодных эканамічных зонах, міжнародных і нацыянальных выстаўках і кірмашах, што праводзяцца ў Рэспубліцы Беларусь.

Даведнік таксама змяшчае шмат практычнай інфармацыі для замежных грамадзян, якія наведваюць нашу краіну. Выданне выпушчана на высокім паліграфічным узроўні і будзе распаўсюджвацца праз дыпламатычныя і консульскія прадстаўніцтвы Беларусі за мяжой, а таксама падчас правядзення міжнародных мерапрыемстваў.

ВІЗІТЫ

ДЭЛЕГАЦЫЯ ПРАДПРЫМАЛЬНІКАЎ БРАЗІЛІІ

26—27 верасня ў Мінску знаходзілася з візітам дэлегацыя прадпрымальнікаў Бразіліі.

Візіт ажыццёўлены пры садзейнічання Генеральнага консульства Беларусі ў Рыю-дэ-Жанейра ў рамках дамоўленасцей аб абмене дэлегацыямі дзелавых колаў, дасягнутых паміж Беларускай гандлёва-прамысловай палатай і Бразільска-беларускай гандлёва-прамысловай палатай, якая была створана ў красавіку 1999 года пры Федэрацыі палат знешняга гандлю Бразіліі.

Бразільскія прадпрымальнікі правялі рабочыя сустрэчы і перамовы ў міністэрствах, ведамствах, на прадпрыемствах, дзе абмяркоўваліся стан і перспектывы паглыблення гандлёва-эканамічнага супрацоўніцтва Рэспублікі Беларусь з Федэратыўнай Рэспублікай Бразілія.

За першае паўгоддзе 2001 года аб'ём гандлю паміж дзвюма краінамі склаў больш за 62 мільёны долараў ЗША. Аснова гандлёвага абмену — беларускія калійныя ўгнаенні і бразільскі цукар-сырэц.

...І ДЭЛЕГАЦЫІ ЧЫЦІНСКАЙ ВОБЛАСЦІ

Адбыўся візіт дэлегацыі Чыцінскай вобласці Расійскай Федэрацыі на чале з кіраўніком адміністрацыі (губернатарам) вобласці Равілем ГЕНІЯТУЛІНЫМ.

Губернатар Чыцінскай вобласці Равіль Геніятулін быў прыняты Прэзідэнтам Беларусі Аляксандрам Лукашэнкам і прэм'ер-міністрам Уладзімірам Ярмошыным. На згаданых сустрэчах абмеркаваны пытанні развіцця ўзаемавыгаднага супрацоўніцтва паміж Беларуссю і Чыцінскай вобласцю. Размова вялася і пра павелічэнне паставак у Чыцінскую вобласць кар'ерных самазвалаў «БелАЗ», дарожнай, камуналь-

най тэхнікі, аўтобусаў і тралейбусаў. У сваю чаргу Беларусь зацікаўлена ў павелічэнні паставак са згаданага рэгіёна Расійскай Федэрацыі каштоўных металаў і іншых сыравінных рэсурсаў. Члены дэлегацыі аглядзелі выставачны комплекс канцэрна «Белрэсурсы», наведалі ВА «БелаўтаМАЗ», АТТ «Амкадор» і Магілёўскі аўтамабільны завод.

ДАВЕДАЧНА. У першым паўгоддзі 2001 года тавараабарот паміж Беларуссю і Чыцінскай вобласцю склаў 3 175,2 тысячы долараў, сальда — станоўчае, у памеры 2 638,2 тысячы долараў.

ЭКАНАМІЧНЫ АГЛЯД

СОСТОЯНИЕ ВНЕШНЕЙ ТОРГОВЛИ УСЛУГАМИ
БЕЛАРУСИ ЗА ЯНВАРЬ—ИЮЛЬ 2001 ГОДА

(По предварительным данным Национального банка)

Экспорт услуг за январь—июль 2001 года составил 652,6 млн. долларов и вырос по сравнению с аналогичным периодом 2000 года на 24,6 %, в том числе в страны СНГ — на 43,5 % и страны вне СНГ — на 14,4 %.

Наибольший удельный вес в общем объеме экспорта услуг (59,8 %) занимают транспортные услуги, объем которых за январь—июль 2001 года составил 390 миллионов долларов США и увеличился на 14,6 % по сравнению с соответствующим периодом 2000 года.

Сальдо в торговле услугами за январь—июль 2001 года положительное и сложилось в размере 337 млн. долларов выросло по сравнению с январем—июлем 2000 года на 21,8 % и компенсировало отрицательное сальдо во внешней торговле товарами (сальдо внешней торговли товарами республики за январь—июль 2001 года составило -7,9 млн. долларов).

Основными видами услуг, обеспечивающими положительное сальдо, являются транспортные (325,6 млн. долл.), деловые (78,7 млн. долл.), строительные услуги (21,4 млн. долл.) и услуги связи (5,6 млн. долл.).

Наибольшее пассивное сальдо, как и в предыдущий период, наблюдалось по статьям «Поездки» (-89,5 млн. долл.) и «Страховые услуги» (-5 млн. долл.).

ВЫСТАВЫ

У МЗС адкрылася выстава беларускага мастака Уладзіміра ГОЛУБА, які жыве і працуе ў сталіцы суседняй Літвы — Вільнюсе.

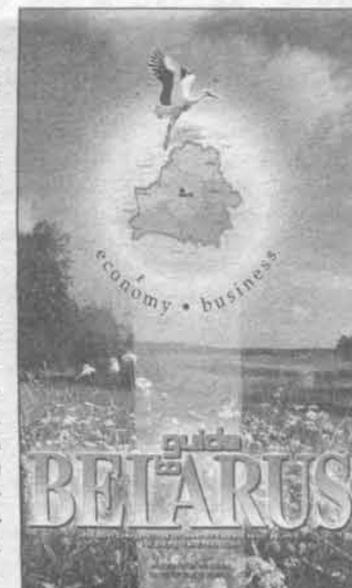
Творчасць мастака адметна самабытным стылем — спалучэннем рэалізму і фантазіі. Шмат твораў Уладзіміра Голуба грунтуюцца на славянскай міфалогіі і фальклоры.

Палотны жывапісца знаходзяцца ў фондах музеяў і мастацкіх галерэй Беларусі, Літвы і Польшчы. Яго выставы адбываліся таксама ў Расіі, Швецыі, Германіі. Наш зямляк, хоць і жыве за межамі Беларусі, не згубіў сувязі з радзімай. Уладзімір Голуб рэгулярна ўдзельнічае ў пленэрах у Гродне і Віцебску.

Выставу адкрыў намеснік міністра замежных спраў Рэспублікі Беларусь Аляксандр Герасіменка. На адкрыцці прысутнічалі прадстаўнікі пасольстваў замежных краін, журналісты.

Падрыхтавана па матэрыялах прэс-службы МЗС.

НА ЗДЫМКУ: Мінск. Плошча Перамой. Фота БелТА.

ГАСЦЁЎНА

«ЛІЦЬВІНЫ»,

ШТО ГУЛЯЮЦЬ САМІ ПА САБЕ...

— Раней я ведаў беларускі фальклор у так званай афіцыйнай інтэрпрэтацыі — так як спявае Дзяржаўны хор імя Цітовіча: якасна, апрацавана, прыгладжана, — расказвае Уладзімір Бярбераў. — Пачуўшы аўтэнтчныя спевы, падумаў: “Якое мастацтва гіне! Чаму ж нельга спяваць вольна, па-народнаму?”

Праз тыдзень, з мэтай запісу фальклору, ён паехаў на Гродзеншчыну, а затым на Гомельшчыну, і на гэтым кар’ера Бярберава як сцэнарыста закончылася.

Тады ён нават і не думаў, што некалі сам пачне гэту нялёгкую справу — спалучаць сцэнічнае і аўтэнтчнае. Спецыяльнай музычнай адукацыі ў яго не было.

— Але музыцы я вучыўся. У дзіцячым узросце два гады асвойваў скрыпку ў музычнай школе. У пятнаццацігадовым узросце паставіў сабе задачу скончыць музычную школу па класу гітары. За два гады асіпіў чатыры класы — на большае не хапіла часу. Аднак вопыт і навука бярэ сваё, і сёння я іграю на музычных інструментах няблага.

Вялікі ўплыў на Уладзіміра аказала сустрэча з Алесем Ласем. Яшчэ працуючы на “Беларусьфільме”, Бярбераў у 1986 годзе прыехаў на Сморгоншчыну рабіць фільм пра гэтага чалавека. Аляксандр Лось і Яўгенія Ліс вялі ў той час даследаванні фальклору і спрабавалі адродзіць беларускі народны плячэны тэатр “батлейку”. Аляксандр цікава іграў на скрыпцы — па-народнаму і быў таксама вельмі зачараваны беларускім фальклорам. Потым яны правядаў разам мноства вечароў у Запрудзішчах, вёсцы, дзе жыве гэта сям’я, у размовах пра народную творчасць. Менавіта тут народзіцца ідэя стварэння аўтэнтчнага гурта.

Некалькі гадоў даўдэўся, што ў Мінску ўжо ёсць нешта падобнае — гурт “Дзяніца”, якім кіравала Ларыса Сімаковіч, і падаўся да яе. Ён спяваў у “Дзяніцы” нядоўга, каля чатырох месяцаў, і сышоў з цвёрдым намерам: трэба ствараць сваё.

Пра гэты гурт пачалі гаварыць на пачатку 90-х гадоў, калі на народных святах і імпрэзах, прысвечаных забытым асобам беларускай культуры, загучалі аўтэнтчныя спевы “Ліцьвінаў”. Зблытаць гэты гурт з іншымі немажліва: ужо з першых тактаў пазнаецца: так спяваюць толькі “Ліцьвіны”!

Я слухаю няспешную, сакавітую гаворку кіраўніка гурта Уладзіміра БЯРБЕРАВА, такую ж адметную, як і стыль яго гурта. Ён узгадвае, з чаго ўсё пачалося.

У 1985 годзе Уладзімір пісаў сцэнарыі для хранікальных фільмаў на кінастудыі “Беларусьфільм”. Адночы для работы яму спатрэбіўся запіс фальклорных песень. Калі знайшоў спявакоў, то слухай іх аж да ночы.

— Я пераканаўся, што “Дзяніца” не зусім тое, пра што думалася мне. Як бы Сімаковіч ні спрабавала зрабіць спевы аўтэнтчнымі, яе ўсё роўна зацягвала ў акадэмізм.

Аднадзям’я знайшлі было надзвычай цяжка. Толькі праз год ён выпадкова сустрэўся з Наталляй Матыліцкай. Будучы на вяселлі, пачуў, як сяброўка мападой праспявала народную песню. Пазнаёміліся. З той пары доўга спявалі ўдвая. Калі шчаслівым выпадкам у Мінску з’яўляўся Аляксандр Лось, ён рабіў ім акампанемент на скрыпцы або дудзе. Так было да 1990 года.

Некалькі гадоў у Вязанцы на Дні славянскага пісьменства і культуры, пазнаёміліся з скрыпачкай Аксіняй Дзягілевай. Пазней у гурт прыйшоў Мікола Трус, тэнор.

— Вельмі дзіўна, але, калі нас стала чацвёра, гэта чамусьці выклікала бурныя пратэсты нашых прыхільнікаў, — усміхаецца Бярбераў.

На той час Наталля Матыліц-

кая і Мікола Трус вучыліся на філалагічным факультэце БДУ, таму “Ліцьвінам” прапанавалі падрыхтаваць выступленне ад універсітэта на Усесаюзнай студэнцкай канферэнцыі ў Кіеве. Бярбераў скарыстаў сітуацыю, каб папоўніць гурт з ліку таленавітых студэнтаў і атрымаць месца для рэпетыцыі. За дванаццаць дзён яны падрыхтавалі праграму і паспяхова выступілі. Вярнуліся з Кіева ў Мінск 1 сакавіка 1991 года з намерам працягнуць пачатую справу далей.

— З той пары мы і адлічваем час існавання “Ліцьвінаў”, калі ў склад гурта ўжо ўваходзіла 9 чалавек. Мы мелі акампанемент скрыпкі, гармоніка-“петраградкі”, дудачкі, цымбалаў (дарэчы, купленых мною ў выдатнага майстра Марціна Акушэвіча) і дуды, зробленай для гурта Алесем Ласем.

У Бярберава тады з’явілася задумка выканаць баладу “Явар і бяроза” ў суправаджэнні дуды. Так 25 сакавіка ён упершыню выйшаў на сцэну Дома літа-

ратара з дудой. Паспех быў не верагодны! “Явар і бяроза” зараз можна лічыць візітнай карткай “Ліцьвінаў”.

— Тагачасныя ўдзельнікі гурта — унікальныя людзі, надзвычай адданыя той справе, якую рабілі. Для іх фальклор быў ладам жыцця, — кажа Бярбераў.

Але праз пэўны час “Ліцьвіны” вымушаны былі пакінуць БДУ. Неўладкаванасць гурта сказалася: першы яго склад пратрымаўся да 1998 года. Зараз гурт складаецца выключна з прафесійных музыкантаў. Дзіўная справа, але пазней “Ліцьвіны” не далучыліся ні да якой іншай арганізацыі, хоць і мелі прапановы.

Бярбераў тлумачыць:

— Быць самадзейным калектывам пры Палацы культуры ўдзельнікі гурта не пагадзіліся — яны ж прафесіяналы! А не быць статус прафесійнага гурта немажліва: як і раней, у афіцыйнай інтэрпрэтацыі аўтэнтчных спевы не стасуюцца з паняццём прафесіяналізму.

Такі стан ускладняе жыццё “Ліцьвінаў”. Прафесійны гурт можа быць накіраваны на гіт-стрымі, самадзейны мае магчымасць паехаць куды па запрашэнню ці абмену, бо за імі ёсць гарант — арганізацыя, юрыдычная асоба. “Ліцьвіны” ж — ніякія яны самі па сабе. Яны — нельгіма. Але ў гэтым, мне здаецца, іх каштоўнасць. Варта ўспомніць гісторыю джаза, калі ў 20-я гады прафесіяналы і джаз лічыліся не сумяшчальнымі.

Не шанцуе “Ліцьвінам” і спонсарамі. Калісьці гурту дапамагала фірма “Дайноў”. Аднак зараз прыйшлося адмовіцца ад некалькіх запрашэнняў на прасветныя замежныя фестывалі, бо няма чым заплаціць абавязковы ўзнос арганізатарам. Менавіта гэты фактар больш не знайшоўся.

Віктар МАЦЮШЭНКА

МЯСЦОВЫ ЧАС

На Браслаўшчыне ўбачыла свет новае выданне краязнаўцаў Браслаўшчыны “Павет”. Адкуль такі яўна несучасны тэрмін? У рэдакцыйнай прадмове адзначаецца, што з пачатку XV стагоддзя да 1840 года існаваў Браслаўскі павет — тэрытарыяльная адзінка ў складзе Віленскага ваяводства. Яго тэрыторыя была значна большая за сучасны Браслаўскі раён і ўключала частку сённяшніх Міёрскага, Шаркоўшчынскага раёнаў і частку цяперашняй Літвы. Паміж людзьмі і паселішчамі гэтых зямель стагоддзямі існавала сувязь, якую немагчыма разрываць пры правядзенні гістарычных і краязнаўчых даследаванняў. Адсюль і “Павет” — выданне, якое на сваіх старонках мяркуе змяшчаць гістарычную і краязнаўчую інфармацыю пра браслаўскі рэгіён. Гэта і бягучая інфармацыя пра дзейнасць краязнаўчых аб’яднанняў, і звесткі пра новыя выданні, і грунтоўныя артыкулы па краязнаўству і гісторыі. Што і дэманструе першы нумар выдання. Тут змешчана інфармацыя пра семінар прадстаўнікоў краязнаўчых арганізацый Віцебшчыны, які адбыўся ў Браславе; пра выставу, складзеную з новых паступленняў гісторыка-краязнаўчага музея; расказваецца, як падчас земля-

ных работ у Браславе быў нечакана знойдзены помнік Ю. Піпсудскаму, устаноўлены ў цэнтры горада ў 30-я гады; распавядаецца пра вынікі летняга археалагічнага сезона, багатага на экспедыцыі і знаходкі. “Павет” друкуе грунтоўныя артыкулы настаўніка міёрскай школы Вітаўта Ермалёнка (“Апошняя з роду Замбжыцкіх”) і супрацоўніка Браслаўскага краязнаўчага музея Аляксандра Панцялейкі (пра гісторыю станаўлення раённай газеты “Браслаўская звязда”).

Цікавы матэрыял падрыхтаваў Кастусь Шыдлоўскі, які ў аддзеле рукапісаў Нацыянальнай бібліятэкі ў Варшаве знайшоў успаміны пра Міёршчыну Зеліслава Янушкевіча, старасты Браслаўскага павета ў 1923—1933 гадах.

“Павет” прапануе анатацыі да шэрагу выданняў, звязаных з Браслаўшчынай: гістарычны зборнік “Браслаўскія сшыткі”, прысвечаны таленавітаму лекару Станіславу Нарбуту, змястоўную кніжку айца Аляксандра Надсана “Друя і грэка-каталіцкая царква на Беларусі” і іншыя выданні. Застаецца дадаць, што “Павет” не з’яўляецца камерцыйным выданнем і распаўсюджваецца бясплатна зацікаўленым асобам.

Яўген КАЗЮЛЯ.

ВЕРНІСАЖ

Лесвіца невялікага будынка Маладзечанскай бібліятэкі вядзе на другі паверх, фая якога можна смела назваць гасцёўняй. Менавіта тут праз цудоўны свет карцін апавядаюць пра свае мары і надзеі, дзеліцца патаемнымі думкамі мастакі.

У пачатку верасня адбылася чарговая выстава, якая пакінула ў мяне шмат уражанняў. Фарбы, здавалася, зліліся ў адзін пранізлівы прамень, самотны і вясёлы адначасова. Карціны — дакладны адбітак спагадлівай і чулай душы таго, хто размаўляў з прысутнымі мовай колераў. Вось толькі пэндзаль мастак і кампазітар з горада Сморгонь Аляксандр Іваноў ужо доўгі час трымае... у зубах.

Свае першыя нясмелыя крокі А. Іваноў зрабіў па Астраханскай зямлі. Вушы чулі незвычайныя гукі жыцця, вочы бачылі незабыўныя малюнкi, якія клікалі хлопчыка ў цудоўны свет мастацтва. Сцяжынка натхнення прывяла

НЯСТОМНЫ ПЭНДЗАЛЬ Аляксандра ІВАНОВА

яго ў 1971 годзе ў Астраханскае мастацкае вучылішча. Самастойна Аляксандр авалоў некалькімі музычнымі інструментамі.

Але зліліся дарога жыцця аднойчы павярнула на Беларусь, якая ўжо доўгія гады з’яўляецца для мастака ўтульным прыстанкам і клапатлівай маці. Тут ён скончыў Беларускі дзяржаўны тэатральна-мастацкі інстытут.

Калі Аляксандру было 33 гады, лёс прызначыў яму цяжкае выпрабаванне. Але хвароба не здолела спыніць тое, што ідзе з душы, чым жывіцца сэрца. Мастацтва і любоў сям’і — вось тыя крыніцы, якія даюць Аляксандру сілы і надзею.

Больш за 500 работ выйшла з-пад пэндзля творцы. 12 гадоў Аляксандр Іваноў пазбаўлены магчымасці руха-

ца. Але і зараз па 14—16 гадзін у суткі мастак не ведае перадышкі ў працы, узнаўляе што захавала памяць. Калі ўжо не хапае сіл маляваць стомленая душа адпраўляецца ў падарожжа ў чароўны свет музыкі. І тады ў свае правы ўжо ўступае кампазітар Аляксандр Іваноў.

Музыка звяла Аляксандра з “Беларускімі песнярамамі”, якім ён як мастак удала дабляе дыскі.

А з усіх карцін выставаў найбольш запамінальнай мне здаецца работа пад назвай “Мілыя, наша зямля, на самай справе, браслаўленая”, якая робіцца апірышчам для таго выдатнага асоб, як Аляксандр Іваноў.

Вольга КАСЯКОВА

“Відарысы Пінска”. Фота Яўгена КАЗЮЛЯ.

МІНСК, КІЕЎ І МАСКВА ПАКЛАНІЛІСЯ ДРУЦКУ

У год 6509 (1001) у старажытным горадзе Друцку быў узведзены адзін з першых на Беларусі хрысціянскіх храмаў — царква Прасвятой Багародзіцы. Праз 1000 гадоў у летапісным Друцку, што цяпер знаходзіцца на мяжы Талачынскага і Круглянскага раёнаў адпаведна Віцебскай і Магілёўскай абласцей, быў адноўлены праваслаўны храм. Царква Прасвятой Багародзіцы пабудавана ў рэкордны тэрмін з удзелам не толькі жыхароў Талачынскага раёна, але і землякоў з блізкага замежжа (свой уклад у гэту святыню ўнеслі наш земляк з Масквы — генеральны дырэктар АТ «Баска» Мікалай Лобач і яго таварышы з Федэральнай нацыянальна-культурнай аўтаноміі «Беларусы Расіі»).

«Міласцю Божай і рэбёў Божых князя Васіля Міхайлавіча і яго княгіні Васілісы слухаюцца ў царкве штодзённая служба». Гэтымі словамі са старажытнага Друцкага Евангелля пачаліся святочныя мерапрыемствы на друцка-талачынскай зямлі, у якіх прымаў удзел тысячы людзей з Беларусі, Расіі, Украіны, Польшчы і іншых краін Еўропы. У хрэсным ходзе, асвятчэнні царквы і новага будынка Друцкай базавай школы прымаў удзел Мітрапаліт Мінскі і Слуцкі Філарэт, Патрыяршы Экзарх усяе Беларусі, які тры гады назад падтрымаў і благаславіў ініцыятыўу аднаўлення царквы і святкавання 1000-годдзя Друцка.

Рака Друць, якая дала назву старажытнаму гораду, прадвызначыла і яго гістарычны лёс. Паступова плямянны цэнтр крывічоў, які знаходзіўся на скрыжаванні гандлёвых шляхоў, павялічваўся, потым стаў сталіцай Друцкага княства. Друць не толькі сапернічаў з Мінскам і Віцебскам за першынство ў Полацкіх землях, але, па слоўх акадэміка Б. Рыбакова,

пад Друцкам неаднаразова вырашаўся лёс «кіеўскай кароны». Дарэчы, адзін з кіеўскіх князёў, Дзмітрый, пасля мангола-татарскага нашэсця прыехаў у Друць і «назваўся Вялікім князем Друцкім». У наступныя стагоддзі друцкія князі былі ў Кіеўскай і іншых землях Украіны ваяводамі, стольнікамі, займалі іншыя адказныя пасады.

Пра значнасць Друцка, які ў XI—XII стагоддзях «перасягаў Віцебск і быў роўнавялікі Мінску» сведчаць летапісы і вядомыя вучоныя, што праводзілі ў Друцку археалагічныя даследаванні — маскоўскі археолаг Леанід Аляксееў і беларускі даследчык Волга Ляўко (вывучаў Друць на прыканцы мінулага стагоддзя). Волга Мікалаеўна з'яўляецца і адным з арганізатараў навукова-практычнай канферэнцыі, якая праходзіла ў апошні дзень лета і была прысвечана 1000-годдзю Друцка. Многія ўдзельнікі канферэнцыі адзначалі, што ў даследаванні гісторыі Друцка ёсць яшчэ шмат «белых плямаў». У раскрыцці таямніц Друцкай зямлі вялікую ролю адыграюць 30 тысяч новых экспанатаў, знойдзеных у час апошніх археалагічных раскопак. Значная іх частка будзе змешчана ў гісторыка-краязнаўчым музеі, які святочна і гасцінна адчыніў свае дзверы ў горадзе Талачыне — цэнтры раёна, дзе зараз знаходзіцца вёска Друць.

Пасля канферэнцыі і святочных мерапрыемстваў у Друцку і Талачыне многія зразумелі: трэба звярнуць увагу як на вывучэнне гісторыі Друцка і Друцкага княства, так і на даследаванне жыццёвага шляху яго спавутых сыноў і дачок. У гэтай сувязі некаторыя вучоныя падкрэслівалі асаблівую значнасць гістарычнай постаці Соф'і Друцкай-Гальшанскай (1405—1461) — заснавальніцы дынастыі Ягелонаў, літвінскай князёўны і польскай каралевы (на канферэнцыі прынята прапанава, каб да 600-годдзя з дня

нараджэння слаўтай зямлячкі ўстанавіць ёй помнік у Друцку).

З іншых мерапрыемстваў, прысвечаных 1000-годдзю Друцка, варта адзначыць выступленні вядомых артыстаў і музычных гуртоў, кірмашы і выставы майстроў народных промыслаў і рэстаўрацыі, паветранае шоу з удзелам спартсменаў-парашутыстаў і, вядома ж, тэатралізаваныя выступленні рыцарскіх клубав і некалькіх краін Еўропы. У кіраўнікоў рыцараў ёсць задумка зрабіць Друць цэнтрам міжнароднага рыцарскага руху. На наш погляд, гэта слушная прапанова. Не выпадкова старшыня арганізацыі камітэта па святкаванні 1000-годдзя Друцка Уладзімір Андрэйчанка ў сваім прывітанні ўдзельнікам свята падкрэсліў яго міжнародны характар і значны ўклад жыхароў сталіц братніх краін, Мінска, Масквы і Кіева, у правядзенне юбілейных мерапрыемстваў. Традыцыі сяброўства неабходна развіваць і знаходзіць дзеля гэтага новыя напрамкі супрацоўніцтва.

Юбілей Друцка стаў здабыткам гісторыі. Аднак цяпер варта падумаць: як і што трэба зрабіць, каб слыны Друць стаў калі не месцам паломніцтва, дык хоць бы звычайным турыстычным аб'ектам. Пры тым (і гэта галоўнае!) мы не павінны больш забываць: хто мы ёсць, адкуль нашы вытокі.

А пакуль Друць, Талачыншчына і Ашмяншчына будучы рыхтавацца да 600-годдзя Соф'і Друцкай-Гальшанскай, эстафета свята пераходзіць з Друцка ў Барысаў (наступным летам гэты горад, які заснаваў Друць і Полацкі князь Барыс, адзначае сваё 900-годдзе). Са святамі вас, шануюныя землякі, з юбілейна-старажытных гарадоў нашай айчыны — Беларусі!

Рыгор ЛЯНЬКЕВІЧ,
сустаршыня грамадскага камітэта па святкаванні 1000-годдзя Друцка.

НА ЗДЫМКАХ: хрэсны ход ад Свята-Пакроўскай царквы ў Талачыне да царквы Успення святой Багародзіцы ў Друцку ажыццэлі ўдзельнікі святкавання, якое праходзіла пад знакам 1000-годдзя хрысціянства на Беларусі. Урачыстасці пачаліся асвятчэннем навава адбудаванага ў Друцку першага праваслаўнага храма на тэрыторыі краіны. Адбылося адкрыццё і асвятчэнне Друцкай базавай школы, памятнага знака «Друцку—1000 год» і брамы горада.

Фота Віктара ТАЛОЧКІ, БелТА.

НАВУКОВЫ ПОДЗВІГ АЙЦА РЫГОРА СОСНЫ

«Беласточчына, зямелька родная...» — гэтымі словамі вядомага беларускага паэта Польшчы Віктара Шведа адкрываецца новая кніга праваслаўнага свяшчэнніка са старажытнай беларускай вёскі Рыбалы, што на поўдзень ад Беластока, доктара тэалогіі Рыгора Сосны. Ці ёсць на зямным шары яшчэ адно такое месца, як Беласточчына, якая мае такую падрабязную і практычна ўсеахопную бібліяграфію гісторыі мясцовага праваслаўнага жыцця? Новая кніга айца Рыгора «Бібліяграфія праваслаўных прыходаў на Беласточчыне» (Рыбалы, 2001) працягвае вялікую працу, дайно пачатую ім.

Нам ужо неаднаразова даводзілася пісаць пра аўтара гэтай тытанічнай працы — мітрафорнага протаіерэя доктара Рыгора Сосны, які стварыў не толькі ўсеахопны бібліяграфічны летапіс тэаіагіага прыходскага жыцця, але і свайго роду крыніцазнаўча-гісторыкаграфічны ўводзіны ў праблематыку гісторыі Праваслаўнай царквы і праваслаўя ў Польшчы.

Агульная колькасць друкаваных прац айца Рыгора набліжаецца да чатырохсот. Гэта кнігі, артыкулы, нататкі, рукапісы, бібліяграфічныя спісы. Шматлікія працы гэтыя, прысвечаныя ў асноўным гісторыі праваслаўя на Беласточчыне, зрабілі айца Рыгора вядомым не толькі ў Польшчы, але і далёка за яе межамі. Яму, урадженцу Падляшша, удалося сабраць вельмі багаты матэрыялы, што тычацца духоўнага жыцця гэтага краю, выкарыстоўваючы свой вольны час, час, вольны ад нялёгкай абавязкаў свяшчэнніка ў адным з самых вялікіх праваслаўных прыходаў Польшчы. Любоў да навуковых заняткаў узнікла ў айца Рыгора ў час вучобы на праваслаўным аддзяленні Хрысціянскай тэалагічнай акадэміі ў Варшаве. Затым год ад года расце колькасць яго прац, іх пачынаюць усё часцей публікаваць. Канчаткова вызначаюцца і асноўныя навуковыя інтарэсы айца Рыгора. Ён рупліва фіксуе і збірае любыя звесткі па гісторыі праваслаўных прыходаў на Беласточчыне, складае спецыяльную бібліяграфію літаратуры, гэтакім прысвечанай.

Разам з тым паступова набірае моц архіўны і бібліяграфічны пошук айца Рыгора Сосны.

З часам яму ўдаецца сабраць вялікую (тысячы тамоў) бібліятэку і вялізны архіў. Без перабольшвання, гэта адзін з самых буйных у свеце прыватных спецыяльных збораў па гісторыі праваслаўя і адзіны ў сваім родзе архіў па гісторыі праваслаўных прыходаў і царкваў Беласточчыны ў XIX—XX стагоддзях. У архіве гэтым сотні аб'ёмных папак, якія ўтрымліваюць мноства дакументаў на розных мовах. Асноўная частка згрупавана па прыходах. Матэрыялы гэтыя збіраліся айцом Рыгорам Соснай на працягу ўсяго жыцця, прычым у некалькіх краінах. У папках знаходзяцца, напрыклад, копіі старажытных дакументаў з розных сховішчаў Еўропы, фотаздымкі, выпіскі, ксера-і фотакопіі, арыгіналы дакументаў XIX—XX стагоддзяў, мікрафільмы, карты, малюнкі, планы, табліцы, рукапісныя зборнікі, дыпломныя працы, дысертацыйныя даследаван-

ні, хронікі і шмат іншага. Маштабным у гэтых папках з'яўляецца збор мала-тыражнага ліставага матэрыялу: лістоўкі, праграмы, схемы, гравюры і гэтак далей, якія, відаць, захаваліся толькі тут. Значную каштоўнасць уяўляюць і выразкі з газет, пераважна мясцовых, аб'яднаныя адной тэмай: гісторыя царкоўнага і свецкага жыцця таго ці іншага прыходу. Унікальнымі з'яўляюцца прыходскія ўнутрыцаркоўныя дакументы, што прадстаўлены ў арыгіналах або копіях.

Архіў па гісторыі Праваслаўнай царквы ў Польшчы, сабраны айцом Рыгорам Соснай, у нечым нагадвае вядомы архіў разнастайных матэрыялаў пра Беласточчыну Я. Глінкі, будучы, безумоўна, больш спецыяльным, больш напоўненым.

Польская аўтакефальная праваслаўная царква і яе першаіерарх — Блажэнны Сава, мітрапаліт Варшаўскі і ўся Польшчы — высока цэняць заслугі айца Рыгора і як пастыра, і як вучонага, гісторыка царквы, які нядаўна абараніў доктарскую дысертацыю, прысвечаную лёсам праваслаўя ў Польшчы. Ён мае некалькі вышэйшых царкоўных і дзяржаўных узнагарод, у 1999 годзе яму была ўручана мітра. Гэта самы высокі знак адрознення свяшчэнніка, узнагароджанне якім заўсёды вялікая падзея не толькі для жыцця канкрэтнага прыхода або благачыння, але і епархіі або нават той ці іншай памеснай царквы.

У апошнія гады верная спадарожніца жыцця айца Рыгора матушка Антаніна, якая пастаянна падтрымлівае яго ва ўсіх пачыненнях, стала незамянімым памочнікам і ў яго навуковых пошуках, часта і саўтарам пры напісанні той ці іншай працы.

«У маёй сітуацыі, — гаворыў айцёц Рыгор у адным са сваіх інтэрв'ю, — амаль увесь прыбытак «укладзены ў паперы». А кампенсацыяй з'яўляюцца апублікаваныя тэксты. Мабыць, мае захапленні прыносяць шмат турбот сям'і, аднак добразычлівыя адносіны да маёй навуковай працы яшчэ больш мяне мабілізуюць. Свае выказванні хачу закончыць, хаця можа гэта і не сціпла, словамі вядомага Рыгора Хадкевіча з прадмовы да Заблудаўскага евангелля 1569 года: «Думаў пра тое, каб для разумення простых людзей перавесці гэту кнігу...», а я імкнуўся, каб нарысы гісторыі нашай царквы паказаць людзям».

Менавіта гэтым высокім мэтам служыць і кніга айца Рыгора Сосны, якая, без сумнення, стане неабходным дапаможнікам для чытача ў самых розных бібліятэках — дамашніх, прыходскіх, універсітэцкіх, нацыянальных. І яшчэ адна важная асаблівасць гэтай і іншых кніг і наогул публікацый айца Рыгора Сосны: усе яны ў значнай ступені садзейнічаюць вядзенню дыялога праваслаўнай меншасці Польшчы з каталіцкай большасцю.

Юрый ЛАБЫНЦАЎ,
дырэктар Цэнтра беларусказнаўчых даследаванняў Інстытута славяназнаўства РАН,
доктар філалагічных навук,
Ларыса ШЧАВІНСКАЯ,
кандыдат філалагічных навук.

Масква.

РАДАВОД

СТАРАДАЎНЯЯ СВЯТЫНЯ

З пакалення ў пакаленне перадавала-ся гэтая ікона Мікалая Цудатворца, напісаная маслам і золатам на ўжо пацарнелым зарад дрэве. Сямідзесяцігадовай Марыі Кароткінай яна дасталася ад дзеда, а таму, па яе словах, ад яго дзеда. Стагоддзямі ікона ратавала ад няшчасцяў жыхароў вёскі Камароўка Шклоўскага раёна на Магілёўшчыне. А нядаўна Марыя Дзянісаўна падаравала яе сваёй унучцы Святлане (на здымку), якая працуе на Магілёўскай стужкаткацкай фабрыцы.

Фота Валерыя БЫСАВА, БелТА.

АД РЭДАКЦЫІ. Да 1000-годдзя Друцка выдана выдатная кніга «Друць летапісны» (Мн., БелЭн, 228 с., тыраж 550 экз.), дзе ўпершыню за многія стагоддзі друкуецца поўны тэкст Друцкага Евангелля. Тэлефоны для даведкі: 284-18-07, 284-10-96.

ЗВАРОТНАЯ СУВЯЗЬ

ЛІТВА

Прывітанне з Віленскай сярэдняй школы імя Ф. Скарыны.

Паважаныя рэдакцыя! Дасылаем вам тэкст і музыку песні, якой мы пачалі першую школьную лінейку. Мелодыя выклікае лірычны настрой, навівае ўспаміны пра нешта незваротнае, дарагое душы і сэрцу. Магчыма, песня яшчэ каго-небудзь зацікавіць. Будзем гэтаму вельмі рады.

Алена БАЗЮК.

БЫВАЙ, ЛЕТА!

Словы і музыка Алены БАЗЮК. Нотны запіс Валлянціны КАВАЛЬЧУК.

Сумую вельмі я аб звонкім леце, што адплывае ў нябыт. Матуля-восень у багатым цвеце ўжо на парозе Віленскім стаіць.

Прыпеў:

Табе пяю я песню гэту, лета! Цябе прашу: "Надоўга не знікай". Вітаю ўсіх-ўсіх сяброў на свеце. А лету я крычу: "Бывай!"

II

Збірае верасень усіх у школе, у клас бяжыць шумлівая дзятва... Бывайце, рэчка, лес, лугі і поле. Бывайце! Нам за ведамі пара.

Прыпеў.

АПОШНІ ДЗЕНЬ КАНІКУЛАЎ

БелТА.

НАВІНЫ З АРХІВА

ЗНОЙДЗЕНА ў ЯКУЦКУ

Алесь БАРКОЎСКІ (Расія).

Дзесьці на пачатку "перабудовы" ў Якуцку вырашылі аднавіць Праабражэнскую царкву (пабудавана ў 1845 годзе), дзе ў той час была сапраўдная звалка кніг, газет і часопісаў напалову з брудам, а трохі раней тут месціўся замежны ды газетна-часопісны аддзел філіяла Рэспубліканскай бібліятэкі імя А. С. Пушкіна і гарадская дзіцячая бібліятэка. Спачатку грошы на аднаўленне царквы нібыта давалі нейкія баптысты з ЗША, але справа тады не кранулася з месца. І толькі летась пачаліся аднаўлен-

чыя працы, спансраваныя мясцовымі фірмамі. І сёлета царква пачала дзейнічаць.

Але тады пачалі некуды вывозіцца стосы літаратуры. Справа ў тым, што ў далёкі Якуцк таксама дасылаўся аб'язковы экзэмпляр друкаванай прадукцыі, у тым ліку і на розных мовах народаў былога СССР, трапляліся нават кнігі на цыганскай, латгалскай і іншых мовах малых народнасцей. У дадатак да гэтага навуковыя арганізацыі Масквы і Ленінграда ўсяляк стараліся папоўніць свае фонды старымі выданнямі. Такім чынам, адна

АСОБА

ВЯРТАННЕ ДА МАЙСТРА

Напрыканцы мінулага года быў у Мінску. На хвілінку забег у дом, дзе раней жыў мастак Сяргей Каткоў, і ўбачыў на мальберце яго пейзаж.

Ёсць у жыцці моманты, калі нешта ўбачыш, і яно застаецца ў памяці назаўжды. Стаіць перад вачыма, не гасне. Так і гэты пейзаж. Зімовы дзень, зіхаціць сонца, бяжыць незамярзаючы ручай. Уражанне такое, быццам твор напісаны зусім нядаўна. Але, на жаль, гэта не так. 1 кастрычніка споўнілася 90 год з дня нараджэння мастака і 25 год з дня яго смерці.

Сяргей Каткоў родам з Пензенскай губерні з вёскі Скрыліцына. Скончыў Пензенскі мастацкі педагагічны тэхнікум. Навучаўся ў мастака І. Горушкіна-Саракапудава. З 1934 года мастак звязвае сваё жыццё з Беларуссю. А з 1937-га пачынае весці заняткі ў студыі выяўленчага мастацтва Мінскага палаца піянераў.

З пачатку Вялікай Айчыннай вайны Каткоў на фронце. Засталася вялікая колькасць малюнкаў, якія былі зроблены пад Кенінгсбергам у Прусіі, а потым у Кітаі, дзе вайна для мастака скончылася.

Медалі "За ўзяцце Кенінгсберга" і "За перамогу над Японіяй" сведчаць пра франтавы шлях гэтага чалавека. Але я ніколі не бачыў, каб Сяргей Пятровіч надзяваў узнагароды. Ён лічыў, што ваяваў ўсе, і няма нічога ў гэтым гераічнага.

Неяк разглядаючы малюнак ваенных часоў, зроблены акаварэлю, запытаў у Каткова: чаму такі незвычайны фон на паперы? Высветлілася: мастак рабіў акаварэль зімой, у акапе. Быў моцны мароз, вада замярзала, прыйшлося фарбы разводзіць спіртам. Ад таго атрымаўся такі незвычайны ліст.

Добра памятаю, як мяне ўразіў малюнак "Начная атака". Сяргей Пятровіч зрабіў яго адразу пасля атакі — каб нічога не забыць. На шматлікіх малюнках, зробленых мастаком з палонных японскіх вайскоўцаў, па вертыкалі стаяць іерогліфы. Ваенныя замалёўкі Каткова захоўваюцца ў музеі Савецкай (зараз Расійскай) Арміі ў Маскве ў аддзеле "Мастакі на фронце".

Пасля вайны Каткоў вяртаецца на Беларусь. І зноў пачынае працу ў Палацы піянераў і школьнікаў. Па яго прапанове ствараецца Рэспубліканская музычна-мастацкая школа для таленавітых дзяцей. Сяргей Пятровіч вядзе заняткі ў Мінскім мастацкім вучылішчы. Доўгі час уваходзіў у выставачны камітэт, які адбіраў творы для ўдзелу ў выставах, і закупачную камісію. А тут вельмі лёгка нажыць ворагаў у мастакоўскім асяроддзі. Адзін мастак, у якога не ўзялі твор на выставу, гаварыў: "Глядзі, які Напалеон знайшоўся. Усё ведае". "Напалеон" таму, што Каткоў меў не-

вялікі рост. А тое, што мастак "усё ведае", не было перабольшаннем. Праз школу Сяргея Пятровіча прайшлі мастакі розных жанраў: жывапісцы, графікі, дызайнеры, архітэктары... Калі Каткову падабалася праца вучня, ён казаў: "Смачна!"

Многія са старэйшага пакалення памятаюць лядовы каток на Цэнтральнай плошчы ў Мінску. Самым цікавым было, калі той каток пераўтвараўся ў вялізную шахматную дошку: лёд размалёўвалі на белыя і чорныя клеткі. Кожны, хто становіўся на канькі, адчуваў сябе нейкай шахматнай фігурай. Гэта была ідэя Каткова. Вось вобраз і мысленне мастака-жывапісца!

А гэта зусім з іншай вобласці мастацтва. Кожнае лета аўтобус адвозіў мастакоў у розныя куткі Беларусі. Выязджаючы на летні пленэр, Каткоў заўсёды браў шмат палотнаў рознага памеру. Але і тэмпера — любімыя матэрыялы мастака. Калі ішоў дождж, рабіліся шматлікія замалёўкі алоўкам, тушшу і цікавыя накіды хімічным алоўкам на мокрай паперы. Нешта з гэтых замалёвак потым з'явілася на палотнах у жывапісных творах.

З паездак у Прыбалтыку і Крым мастак заўсёды прывозіў значную колькасць твораў. Цікавыя працы Каткова, зробленыя падчас паездак з творчай групай у Сібір па Енісею, у паўночныя порты Ігарка і Дудзінка. Не якія-небудзь накіды і эскізы, каб потым нешта зрабіць з іх у майстэрні, а закончаныя самастойныя творы.

Асаблівы жанр у творчасці Каткова — нацюрморт. Хто бачыць гэтыя работы Каткова, нават не заўважае іх тонкага пастраення, настолькі яны натуральныя ў асяроддзі — як само жыццё. "Палявыя кветкі", "Удалы ўлоў", "Белыя пілеі"... Рэчы, што акружаюць мастака, добра яму знаёмыя, колер адыгрывае вядучую ролю пры напісанні нацюрморта, выяўляе матэрыяльнасць рэчаў, іх адзінства з асяроддзем і натхненасць мастака.

Некалі, у дзяцінстве, бачыў ілюстрацыі з карцін Каткова ў розных выданнях. Хаця ў ранніх творах майстра жывапіс быў традыцыйным, яны ўсё роўна прыцягвалі. Можна трохі даўжэйшым цікавым фарматам,

які любіў мастак... Пазней колер зрабіўся больш насычаным, з добрым дэкаратыўным малюнкам.

Адшукаў лісток у календары "Родны край" за 1 кастрычніка 2001 года, каб убачыць татку пра юбілей мастака вельмі быў здзіўлены, што мастак Каткова Сяргея Пятровіча не ўспомнілі. А ён шмат чаго зрабіў для Беларусі. Каткоў сваіх творах засведчыў прыгожасць нашай краіны: старажытны Полацк і Рэчыца, Мінск, Лагойск, рэкі Нёман, Прыпяць, Бярэзіну і азёры Браслаўшчыны...

"Раніца на рацэ Сож", "Дзюгойскі матыў", "Палескія воліты"... Пералічваеш назвы праў жа адчуваеш улюбёнасць мастака ў тых мясцінах, якія ён адлюстроўваў.

Тэма горада таксама прайшла праз творчасць Каткова "Ускраіна аўтазавода", "Даўнаўнанаўскі тракт"... Мясціны, зямля кожнаму мінчуку. Але толькі такі мастак, як Каткоў, змог іх убачыць па-іншаму, далёкіх 70-х у пастананай эскізы мастацкага музея ўтвор мастака "Вуліца Кірава". На ёй стадыён "Дынама", хлопцы гуляюць у хакей, башні вясотак на Прывакзальнай плошчы, купал паштамта. А сама цікавае ў творы — перспектыва, кропка гледжання зверху колер. Нельга прайсці міма і не звярнуць увагу на гэту карціну.

Шмат сіл затраціў мастак на стварэнне дзіцячага мастацкага музея. Каб усё было так, як у яго хацеў С. Каткоў, дык у Беларусі ўжо ў 60-х гадах быў такі музей. Але не хапіла алоўка каб зварухнуць айсберг бюракратычных інстанцый.

Шматлікія вучні Сяргея Пятровіча — у пэўным сэнсе таксама яго творы. Колькі часоў сіл, здароўя было аддадзена на выхаванню. Сярод яго вучняў ёсць народныя мастакі Беларусі — У. Стальмашонак, М. Данцыг, заслужаныя дзеячы мастацтваў. У 1966 годзе Каткоў прысвоілі званне "Заслужаны настаўнік Беларусі". Такім чынам, Сяргей Пятровіч, бацька першы і адзінны мастак-настаўнік на Беларусі. Але галоўнае — памяць усіх тых, хто яго ведаў. У Дзяржаўным мастацкім музеі больш за два дзесяткі карцін Каткова. Можна калі ўбачым іх экспазіцыі?

Цікава расказаць пра мастака нешта новае, цікавае, калі ёсць шмат тых, хто яго ведаў і пісаў пра яго. Мне ж хацелася больш традыцыйна пазнаёміць з С. Катковым тых, хто мастак не ведаў.

Вячаслаў ІГНАЦЕНКА

Малдова.

частка іх засталася, ніколі не бачаная чытачамі, пад сутарэннямі царквы, а другая вывезена ў бібліятэчны калектар усходняй Сібіры ў горад Хабараўск.

Дык вось сярод кніг і часопісаў, што прызначаліся для сметніку, мне выпадкова пашчасціла знайсці № 6 за 1926 год часопіса "Голас заключённого", які выдаваўся ў Гомелі "без права выноса за стэны ісправдома" на рускай мове. На вокладцы было пазначана, што гэта "Орган учебно-воспитательной части Гомельского исправдома" ды што гэта другі год выдання. Паколькі беларускія даведнікі пра выданне маўчаць, то я яго выкупіў за 50 капеек і пераслаў у музей беларускай літаратуры (пазней копію часопіса зрабілі для беларускага аддзела Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі).

ларускай літаратуры (пазней копію часопіса зрабілі для беларускага аддзела Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі).

З мэтай атрымаць падрабязную інфармацыю пра існаванне закрытых выданняў у беларускіх выпраўленча-працоўных установах мінулых гадоў, пра гэта выданне была зроблена невялічкая публікацыя ў газеце "На страже", дзе паведамлялася, што "редакция обратилась к заместителю начальника УИД МВД Александру Пастушене. Но он ничего

об этом не слышал... Спросили Анатолия Шаркова, начальника кафедры исполнения наказаний факультета ИТУ Академии МВД, кандидата исторических наук, увы, ничего пояснить не смог".

Але ж гэта выданне існавала пра што сведчыць № 6 часопіса за 1926 год.

НАТАТКІ З ВАНДРОўКІ

Наведзішы Егіпет хоць раз у жыцці, ты разумеш, што гэта краіна цяпер заўсёды будзе прыцягваць да сябе.

ПУСТЫНЮ АЗЕЛЯНЯЕ НІЛ

Вылятаеш на самалёце з Мінска і праз чатыры з паловай гадзіны аказваешся ў незвычайных мясцінах, якія ўспрымаюцца як іншая планета. Увогуле Егіпет — краіна кантрастаў. З аднаго боку — бясконца пустыня, непрычэпныя дамы і апаленыя сонцам пальмы. З другога — квітнеючыя аззісы атэляў, турыстычных цэнтраў.

Наша тургрупа ўладкавалася ў атэлі, які знаходзіўся ў турыстычным горадзе Хургада. Горад малады, яму ўсяго 15 гадоў. Шыкоўныя новыя атэлі і вільі стаяць уздоўж Чырвонага мора на працягу 30 кіламетраў у бясконцай прасторы. Аднак адразу здзіўляе нерэзбярэха на дарогах. У адрозненне ад нашых, беларускіх, тут няма ніякіх правілаў дарожнага руху — кожны едзе, як яму захочацца, толькі ў буйных гарадах прыкметныя спробы рэгулявання. Хургада патанае ў зялёныя кветкі, пальмы з фіякамі і зялёная трава натуральна ўпісаны ў пясканы пейзаж. Аднак уся зялёныя прывозіцца сюды з дэлі Ніла.

У ГОСПІ ДА ЗАГАДКАВЫХ РЫБ...

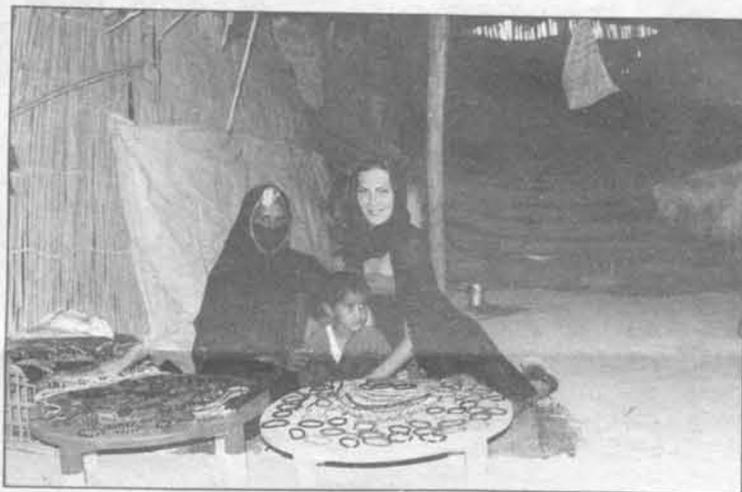
Што яшчэ можа так здзіўляць чалавека, як той свет, які ён знаходзіць у сябе пад нагамі. Мора, якое так заварожвае сваёй празрыстасцю, аказваецца, мае безліч таямніц і сюрпрызаў.

Каралавыя рыбы, неверагодная колькасць незвычайных рыб і марскіх жывёлін прывабліваюць на егіпецкае ўзбярэжжа Чырвонага мора турыстаў з усяго свету. Тут можна займацца дайвінгам ці проста рыбаць.

Асаблівае тутэйшых мясцін у тым, што ніводная рэчка, якая нясе глей і пясок, не ўпадае ў марскія воды. Таму вада крышталіна празрыстая. У гэтым салё-

Міражы Егіпта

Глядзіш на піраміды, і разумеш, што ў іх заключана ідэя бясмёрця.

АДКРЫЦЦЁ ВЕЧНАГА

У Егіпецкім музеі, заснаваным 100 гадоў таму французамі ў цэнтры Каіра, можна ўбачыць самую вялікую і багатую калекцыю егіпецкага мастацтва, золата фараонаў. Таксама здзіўляюць музей папіруса, ювелірныя фабрыкі і музей парфумерый з чароўнымі пахамі Усхода. У Каіры можна купіць усё: спецыі, парфумерыю, золата, дываны, кераміку, нават... вярблюдаў на вярблужым рынку.

У Егіпце цябе паглынае ўсходняя экзатыка. Грабніцы фараонаў Луксора цудоўна захаваліся да нашых дзён са сваімі каляровымі малюнкамі і загадкавымі іерогліфамі. Яны ўкрываюцца ў скалах на глыбіні 200 метраў. А храм Карнака здзіўляе вышынёй магутных калон і велічных статуяў багоў. Зробленыя чалавечымі рукамі, але так і не разгаданыя, яны і зараз хваляюць фантазію даследчыкаў, мастакоў, кінематаграфістаў...

ТАЯМНІЦЫ БЕДУІНАў...

Пездка да бедуінаў дазваляе апынуцца адзін на адзін з прыродай, убачыць пад жыццямі, якім стагоддзямі жылі іх продкі. Бедуіны жывуць сярод пустыні, дзе ставяць свае невялікія хаткі. Дабрацца да іх нельга, каля гадзіны мы ехалі на джыпах. Бедуіны хаваліся ад цывілізацыі, якая ўсё ж накладвае на іх жыццё адбітак сучаснасці.

Яны ветліва сустрэлі нас, праводзілі ў сваё жыллё і пачаставалі гарбатай. Потым каталі на вярблюдах. Жанчыны паказалі, як яны пякуць хлеб, выкарыстоўваючы паліва з памяту вярблюдаў. Але многія турысты гэты хлеб спрабаваць не рызыкнулі, толькі зрабілі фота на памяць. Бедуіны навучыліся шукаць ваду ў пясках пустыні па спецыяльнай маленькай расліне. Калі на ёй ёсць зялёны лісточак, значыць у глыбіні знаходзіцца вада. У вольны час бедуіны збіраюць каменні, расліны і гаючыя карнінкі. Ужываюць мяса вярблюдаў, пьюць вярблужае малако, з яго ж робяць сыр і масла. Жэняцца рана, з 11 гадоў. Мужчына мае некалькі жонак, дазваляецца мець да чатырох. Жывуць за кошт вярблюдаў, а таксама турыстаў, якія прыязджаюць на іх паглядзець.

Сонца пачало садзіцца за горы, і мы сустрэлі цудоўны закат пад вясёлыя танцы і песні бедуінаў. Чамусьці адчуванне страчанага на пачатку XXI стагоддзя не пакідала нас тут, нягледзячы на тое, што назад мы ехалі на сучасным аўтамабілі.

ЗАМЕСТ ЗАКЛЮЧЭННЯ

Апошні вечар мы правялі пад гукі арабскай музыкі ў амфітэатры, глядзячы на сцэні жыццё і вядомы арабскі танец жывата. Пакідаючы Егіпет, марыш, што вернешся сюды зноў.

Ксенія МАСАЛЁВА, студэнтка журфака БДУ. Мінск — Хургада — Каір — Мінск.

КАЛЯНДАР

КАСТРЫЧНІК-2001

75 год таму быў заснаваны Дзяржаўны яўрэйскі тэатр БССР (існаваў у Мінску з кастрычніка 1926-га да красавіка 1949-га).

Мастацкія кіраўнікі тэатра — народны артыст БССР М. Рафальскі (з 1926 года), народны артыст БССР і Літоўскай ССР В. Гапаўчынер (з 1942 года). У розныя гады ў тэатры працавалі рэжысёры Л. Літвінаў, А. Айзенберг, Б. Нордмастак А. Тышлер. Значнае месца ў тэатры займалі п'есы на гісторыка-рэвалюцыйную тэму, прысвечаныя сацыялістычнаму будаўніцтву, міжнароднаму антыфашысцкаму руху. Ставіліся творы класічнай драматургіі. У Вялікую Айчынную вайну тэатр працаваў у Новасібірску.

1 кастрычніка споўнілася 80 год Аляксандры КЛІМАВАЙ, актрысы, народнай артысткі Беларусі і СССР.

Нарадзілася яна ў сяле Затаболаўка Кустанайскага раёна Казахстана. Скончыла Маскоўскае тэатральнае вучылішча імя Шчэпкіна (1949 год, педагог — Вера Пашэнная). Творчы шлях пачала ў тэатральнай самадзейнасці горада Чэлябінска. Працавала ў тэатрах Адэсы, Кіева, Харкава. З 1956 года працуе ў Нацыянальным акадэмічным тэатры імя М. Горькага. З 1981-га — адначасова мастацкі кіраўнік акцёрскага курса Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў. Актрыса моцнага трагедыйнага таленту. Выканаўца драматычных, лірыка-драматычных роляў. Мастацтва А. Клімавай адметнае рамантычнай узрушанасцю, сілай эмоцыяў, глыбінёй думкі, дакладнасцю псіхалагічнага малюнка ролі.

1 кастрычніка 1921 года ў Мінску быў адкрыты першы на Беларусі Беларускі педагогічны тэхнікум (Белпедтэхнікум). Закрыты ў 1937 годзе.

6 кастрычніка спаўняецца 125 год з дня нараджэння Яна БУЛГАКА (памёр у 1950-м), беларускага і польскага майстра мастацкай краязнаўчай фатаграфіі, этнографіі, фалькларыста.

Ён нарадзіўся ў вёсцы Асташына Навагрудскага раёна. Да 1912 года жыў у вёсцы Перасека Мінскага павета. У 1919—39 гадах — кіраўнік лабараторыі мастацкай фатаграфіі пры Віленскім універсітэце. Заснавальнік і старшыня фотаклуба Польшчы, Віленскага фотаклуба, Саюза польскіх мастакоў-фатографістаў, Польскага фатографічнага таварыства. У розных этнаграфічных выданнях апублікаваў шмат здымкаў беларускіх краязнаўцаў, вёсак, гаспадарчых пабудоваў беларускіх сялян. Аўтар артыкулаў пра беларускі фальклор і краязнаўства, прац, прысвечаных мастаку Ф. Рушчыцу. Фотатэка і калекцыя здымкаў Булгака (каля 10 тысяч) згарэла ў 1944 годзе ў Вільні. Пісаў падручнікі па эстэтыцы і тэхніцы фатаграфіі, краязнаўству, мастацтву. Многія фотаздымкі Булгака з беларускіх зямель зберагаюцца ў Вільні ў Нацыянальным гістарычным архіве і Нацыянальнай бібліятэцы Літвы.

Ларыса КАРАЧУН.

«Голас Радзімы»

Галоўны рэдактар Наталля САЛУК

ЗАСНАВАЛЬНІКІ:

Дзяржаўны камітэт па справах рэлігій і нацыянальнасцей Рэспублікі Беларусь; Беларускае таварыства дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі; Беларускае таварыства па сувязях з суайчынікамі за рубяжом «Радзіма».

РЭДАКЦЫЯ:

Намеснік галоўнага рэдактара Галіна УЛІЦЕНАК. Адказны сакратар Таццяна КУВАРЫНА. Рэдактар аддзела — член рэдкалегіі Яўген ЛЕЦКА.

Рэдактар аддзела Алена СПАСЮК. Глядальнік Віктар МАЦЮШЭНКА. Спецыяльныя карэспандэнты Яўген КАЗЮЛЯ, Аляксандр МЯСНІКОў.

Нэлі ПРЫВАЛАВА. Рэдактар-перакладчык Святлана КАРПУЧОК. Стыльрэдактар Ірына КАЗЛОВА. Тэхнічны рэдактар Данута РАКАВЕЦ.

Наш адрас: 220005, Мінск, пр. Ф. Скарыны, 44. Тэлефоны: (+375-17) 213-31-97 (тэл.-факс), 213-32-80, 284-76-56, 213-37-82.

Пазіцыі рэдакцыі і аўтараў, матэрыялы якіх друкуюцца на старонках «Голас Радзімы», не заўсёды супадаюць.

Рэгістрацыйнае пасведчэнне № 81. Падпісы індэкс у Беларусі 63854. Тыраж 2 044 экз. Зак. 2442.

Падпісана да друку 1.10.2001 г. у 12:00. Газета набрана, звязана і аддрукавана ў друкарні «Беларускі Дом друку» (220041, г. Мінск, пр. Скарыны, 77).